

1. 4. 2005

ID: 32054

Trestný čin vydírání

Pohrůzkou násilí se rozumí jak pohrůzka bezprostředního násilí, tak i pohrůzka násilí, které má být vykonáno nikoli ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 862/2003, ze dne 24.9.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání podaném obviněným A. N., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici N. S., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 61 To 48/2003, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 33 T 161/2002 proti obviněným A. N. a R. P., tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se ohledně obviněného A. N. a s použitím § 261 tr. ř. i ohledně obviněného R. P. zrušují v celém rozsahu usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 61 To 48/2003, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20. 12. 2002, sp. zn. 33 T 161/2002; současně se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se příkazuje Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný A. N. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20. 12. 2002, sp. zn. 33 T 161/2002, uznán společně s obviněným R. P. vinným, že dne 19. 10. 2002 v době kolem 18,30 hod. v P., na chodníku mezi hotelem C. T. a Tř. 5. května, v blízkosti lávky mezi uvedeným hotelem a K. c. společně s dalším doposud neztotožněným spolupachatelem napadli poškozené A. B., S. R. a S. K. a požadovali po nich blíže nespecifikovanými pohrůzkami vydání hotovosti, kterou mají u sebe, s tím, že když peníze ukáží svým „starším“, ponechají si 30% pro své „bratry“ ve vězení, přijdou zpět a zbytek jim vrátí, to vše z důvodu, že jmenovaní se nacházejí na jejich teritoriu, ale svůj úmysl nedokončili, protože byli vyrušeni příjezdem policejní hlídky a následně nedaleko místa činu byli zadrženi, přičemž poškozeným nezpůsobili žádnou škodu ani zranění.

Takto zjištěné jednání obviněného A. N. soud prvního stupně právně kvalifikoval jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. a uložil mu za to podle § 235 odst. 2 tr. zák. trest odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 57 odst. 1, 2 tr. zák. obviněnému dále uložil trest vyhoštění z území ČR na dobu neurčitou.

Uvedeným rozsudkem byl současně uznán vinným stejným trestným činem i obviněný R. P., jemuž byl uložen trest odnětí svobody v trvání dvou let se zařazením do věznice s dozorem a trest vyhoštění z území ČR na dobu neurčitou.

Proti odsuzujícímu rozsudku podali oba obvinění odvolání, která projednal Městský soud v Praze ve veřejném zasedání konaném dne 20. 2. 2003, sp. zn. 61 To 48/2003, a usnesením podle § 256 tr. ř. je zamítl.

Opis usnesení odvolacího soudu byl doručen obviněnému A. N. a jeho obhájci JUDr. L. T. shodného dne 9. 4. 2003, obviněnému R. P. rovněž dne 9. 4. 2003, jeho obhájci Mgr. R. Ch. dne 11. 4. 2003 a Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 4 dne 6. 4. 2003.

Dne 29. 4. 2003 učinil obviněný A. N. prostřednictvím svého obhájce na poště podání adresované Obvodnímu soudu pro Prahu 4, jehož obsahem bylo dovolání proti usnesení Městského soudu v Praze. V obecné rovině uvedl, že uvedené usnesení napadá v plném rozsahu, a to z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

K uplatněnému dovolacímu důvodu obviněný v podrobnostech rozvedl, že daného skutku se nedopustil a výpovědi svědků označil za nepravdivé. Dále namítl, že i když soud prvního stupně tento výpovědím uvěřil a považoval na jejich podkladě předmětný skutkový děj za prokázaný, přesto z nich nevyplývalo, že došlo k použití nějakého násilí nebo pohrůžky násilí; to se pak odráží v neurčitěm popisu této části objektivní stránky trestného činu ve výroku rozsudku, když nalézací soud použil formulaci „požadovali po nich blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti“. Poukázal na skutečnost, že všichni svědci hovořili pouze o jakýchsi blíže nespecifikovaných „problémech“, a dále na to, že výzva k vydání peněz s tím, že jinak budou mít nějaké problémy, by nebyla pro svou nekonkrétnost způsobila ovlivnit svobodu rozhodování svědků, aby tito měli důvod k vážným obavám; jednání tak postrádalo použití nějakého násilí. Skutková podstata trestného činu vydírání pak nebyla naplněna, jednání, i kdyby proběhlo tak, jak je vylíčili svědci, nebylo vůbec trestným činem, a soud prvního stupně je tudíž hodnotil nesprávně z hlediska hmotného práva. Další výhrady dovolatel směřoval k aplikaci písm. b) odst. 2 § 235 tr. zák., tj. kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vydírání. V tomto směru argumentoval skutečností, že zadrženy byly toliko dvě osoby, přičemž výpovědi svědků, kteří uvedli, že pachatelé byli tři, označil s ohledem na jejich celkovou rozpornost (ohledně místa napadení, popisu pachatelů) za nevěrohodné; na základě uvedeného pak měl za to, že nebylo bez důvodných pochybností prokázáno, že předmětný skutek spáchaly tři osoby, a proto nebyla naplněna kvalifikovaná skutková podstata trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., a i z tohoto hlediska byl daný skutek nesprávně právně posouzen. Závěrem uvedl, že měl být obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. zproštěn a současně poukázal rovněž na to, že nalézací soud nepřihlédl k tomu, že se spoluobviněným se nemohl jakkoliv na trestné činnosti dohodnout, neboť tento nemluví rusky, nýbrž pouze řecky, když navíc se vůbec neznají.

V závěru svého podání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze a přikázal věc tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Jak vyplývá z referátu založeného na č. l. 195 spisu, předsedkyně senátu soudu prvního stupně zaslala v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. opis dovolání s upozorněním, že se může k dovolání obviněného vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání, Nejvyššímu státnímu zastupitelství v Brně, kam bylo doručeno dne 16. 5. 2003.

Státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření ze dne 27. 6. 2003 uvedla, že dovolatel uplatnil ve svém podání především námitku k nesprávnému právnímu posouzení skutku jako trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. zakládající důvod dovolání vymezený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., když vytkl, že nebyl naplněn zákonný znak „pohrůžkou násilí“, neboť z popisu skutku nic nenasvědčuje tomu, že by nějaké konkrétní násilí bylo užito nebo že by obvinění vyhrožovali nějakou konkrétní blíže časově specifikovanou újmou. V dalším odůvodnění svého podání pak zpochybnil skutková zjištění nalézacího soudu, s nimiž se ztotožnil i soud odvolací; za skutkovou námitku lze považovat i výhradu obviněného, že skutek tak, jak byl popsán, neměl být posouzen ani podle kvalifikované skutkové podstaty trestného činu vydírání, jestliže ji podpořil tvrzením, že nebylo s určitostí prokázáno, zda se na místě činu nacházel pouze se spoluobviněným R. P. nebo ještě s další blíže neztotožněnou osobou.

Podle názoru státní zástupkyně zákonnému znaku „pohrůžkou násilí“, jenž soud prvního stupně považoval jednáním obviněného za naplněný a jenž uvedl v tzv. právní větě výroku o vině svého rozsudku, neodpovídá žádná ze skutkových okolností uvedených Obvodním soudem pro Prahu 4 ve

skutkové části výroku o vině; je z ní sice zřejmé, že obviněný spolu s obviněným R. P. měli napadnout poškozené, ovšem toto napadení není ve skutkové větě nijak konkretizováno (současně poukázala na to, že takový popis skutku neodpovídá subsumpci pod „pohrůžku násilí“, neboť napadení již lze považovat za násilí samotné). Ani ve skutkové větě vyjádřené zjištění, že obvinění požadovali po poškozených blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti, kterou měli u sebe, neodpovídá nijak tomu, zda bylo předmětné jednání možné podřadit pod „pohrůžku násilí“; navíc tím, že pohrůžky nebyly specifikovány, nelze se vyjádřit ani k otázce, zda šlo o pohrůžku bezprostředního násilí, která je v případě jejího uplatnění za situace, kdy je úmyslem pachatele zmocnit se cizí věci, kvalifikačním znakem trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. Státní zástupkyně dále uvedla, že uvedené nedostatky v popisu skutku nezrehabilitoval ani odvolací soud, který uvedl, že pohrůžku násilí spatřuje v konkrétním jednání obviněných, kdy poškozeným vyhrožovali tím, že pokud jim nezaplatí, budou mít velké problémy; vzhledem k tomu, že tyto problémy nebyly blíže konkretizovány a ani časově zohledněny, není možné jednání obviněných podřadit pod skutkovou podstatu trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák.

V závěru svého vyjádření státní zástupkyně shrnula, že závěry soudu o použité právní kvalifikaci vzbuzují pochybnosti, navíc jsou rozporuplné, nepřesvědčivé a nepřezkoumatelné, neboť zásadní skutková zjištění nejsou řádně rozvedena a konkretizována ani v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně. Navrhla proto, aby Nejvyšší soud v souladu s § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 a usnesení Městského soudu v Praze, a to v rozsahu týkajícím se obou obviněných (§ 265k odst. 2, věta poslední, tr. ř.) a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud takto rozhodl v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda jsou v posuzované věci splněny zákonné podmínky přípustnosti dovolání formulované v § 265a tr. ř. Podle odst. 1 citovaného ustanovení lze napadnout dovoláním pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, pokud soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští, přičemž v ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) až písm. h) tr. ř. zákonodárce taxativně vymezil, co se rozumí rozhodnutím ve věci samé.

Při posuzování těchto okolností Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř., neboť napadá rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest /§ 265a odst. 2 písm. a) tr. ř./ . Obdobně shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou /§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř./, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.). Rovněž tak konstatoval, že obsah dovolání vyhovuje náležitostem vyžadovaným zákonem a formulovaným v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Po tomto zjištění se Nejvyšší soud dále zabýval otázkou, zda dovolání obviněného z jím namítaného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je opodstatněné.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání lze podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat, že skutek, jak byl v původním řízení zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako určitý trestný čin, ačkoliv šlo o jiný trestný čin nebo nešlo o žádný trestný čin; dále pak lze namítat vadnost jiného hmotně právního posouzení, které spočívá v nesprávném posouzení některé další otázky, nespočívající přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v posuzování jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva zejména trestního, ale případně i jiných právních odvětví. Není však možné namítat nesprávnost samotných skutkových zjištění ani nesprávnost hodnocení důkazů.

Důvody dovolání jako specifického mimořádného opravného prostředku, který byl nově zaveden

zákonem č. [265/2001](#) Sb., jsou koncipovány v ustanovení § 265b tr. ř. tak, že dovoláním není možné napadat skutková zjištění ani způsob hodnocení důkazů. Nejvyšší soud není další odvolací instancí, nemůže přezkoumávat a posuzovat postup hodnocení důkazů soudy obou stupňů. V dovolacím řízení je naopak zásadně povinen vycházet z jejich skutkových zjištění a teprve v návaznosti na zjištěný skutkový stav posuzovat hmotně právní posouzení skutku.

Část dovolacích námitek v podaném mimořádném opravném prostředku obviněného A. N., které tento pod citovaný důvod dovolání podřadil, tvoří výhrady primárně skutkové. Obviněný tvrdí, že se předmětného skutku nedopustil, namítá, že svědci nevyličili události tak, jak se skutečně odehrály, a polemizuje rovněž se zjištěním soudu prvního stupně, s nímž se ztotožnil i soud odvolací, že jednání, které je mu kladeno za vinu, se dopustil s dvěma dalšími osobami; z těchto tvrzených vad pak následně dovozuje, že daný skutek byl nesprávně právně kvalifikován podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Pokud by podané dovolání obsahovalo jen uvedené výhrady, nešlo by o námitky, jež by bylo možné subsumovat pod deklarovaný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ale o námitky jiné, které stojí mimo jeho rámec. V této souvislosti je třeba rovněž zdůraznit, že nestačí jen formální odkaz na příslušné zákonné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů, nýbrž obsah konkrétně uplatněných námitek, tvrzení a názorů, o něž je v dovolání existence určitého dovolacího důvodu opírána, musí zákonnému vymezení takového dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř. skutečně věcně odpovídat.

Obviněný A. N. však v rámci předmětného důvodu dovolání rovněž namítl, že popis části objektivní stránky daného trestného činu ve výroku rozsudku nalézacího soudu je vzhledem k použité formulaci „požadovali po nich blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti“ neurčitý a nevyplývá z něj, že došlo k použití nějakého násilí nebo pohrůžky násilí; skutková podstata trestného činu vydírání tak nebyla naplněna a soud prvního stupně a posléze i soud druhého stupně skutek nesprávně právně posoudily. Takovou výhradu je třeba považovat za námitku, kterou lze pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. podřadit. Případná chybná aplikace ustanovení § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. soudy obou stupňů by totiž mohla vést k rozhodnutí, které spočívá na „nesprávném právním posouzení skutku“. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. musel přezkoumat zákonnost a odůvodněnost napadeného výroku usnesení soudu druhého stupně, a to v rozsahu a z důvodu zmíněného v dovolání, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející.

Po tomto přezkoumání Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v uvedeném rozsahu je podané dovolání opodstatněné, a protože bylo důvodně podáno dovolání proti výroku o vině, přezkoumal podle § 265i odst. 4 tr. ř. v návaznosti na vytýkané vady i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. K závěru o důvodnosti podaného dovolání z dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud dospěl na podkladě následujících skutečností.

Podle § 120 odst. 3 tr. ř. výrok rozsudku, jímž se obviněný uznává vinným, musí přesně označovat trestný čin, jehož se výrok týká, a to nejen zákonným pojmenováním a uvedením příslušného zákonného ustanovení, nýbrž i uvedením místa, času a způsobu spáchání, popřípadě i uvedením jiných skutečností, jichž je třeba k tomu, aby skutek nemohl být zaměněn s jiným, jakož i uvedením všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu. Ve skutkové větě výrokové části rozsudku tudíž musí být popsány všechny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, a to slovním vyjádřením všech okolností, které v konkrétném případě vytváří znaky tohoto trestného činu. Popis skutku proto nemůže být libovolný, ale musí vyjadřovat všechny skutečnosti významné pro právní kvalifikaci.

O správné právní posouzení skutku se jedná tehdy, když popis skutku ve výroku rozsudku uvedený je v souladu s právní větou, obsahující formální zákonné znaky skutkové podstaty konkrétního trestného činu (a současně skutek dosahuje potřebný stupeň společenské nebezpečnosti). Naproti

tomu o nesprávné právní posouzení se jedná v případě, že popis skutku vyjádřený ve skutkové větě výroku rozsudku bezezbytku neodpovídá formálním znakům použité skutkové podstaty trestného činu vyjádřeným v právní větě výroku. Z logiky věci plyne, že o nesprávné právní posouzení skutku by se jednalo též v případě, kdy sice skutková věta i právní věta výroku jsou v souladu, avšak skutek nedosahuje potřebného stupně společenské nebezpečnosti.

Uvedené skutečnosti bylo zapotřebí akcentovat ještě předtím než bude zaměřena pozornost na formální a materiální znaky trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Skutek, jímž byl obviněný A. N. uznán společně s obviněným R. P. vinným, totiž spočíval v tom, že dne 19. 10. 2002 v době kolem 18,30 hod. v P., na chodníku mezi hotelem C. T. a Tř. 5. května, v blízkosti lávky mezi uvedeným hotelem a K. c. společně s dalším doposud neztotožněným spolupachatelem napadli poškozené A. B., S. R. a S. K., a požadovali po nich blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti, kterou mají u sebe s tím, že když peníze ukáží svým „starším“, ponechají si 30% pro své „bratry“ ve vězení, přijdou zpět a zbytek jim vrátí, to vše z důvodu, že jmenovaní se nacházejí na jejich teritoriu, ale svůj úmysl nedokončili, protože byli vyrušeni příjezdem policejní hlídky a následně nedaleko místa činu byli zadrženi, přičemž poškozeným nezpůsobili žádnou škodu ani zranění.

Z tzv. právní věty výroku o vině rozsudku nalézacího soudu je zřejmé, že tento soud učinil právní závěr v tom směru, že popsáním jednáním obviněný naplnil znaky daného trestného činu spočívající v tom, že jiného pohrůžkou násilí nutil, aby něco konal a spáchal takový čin nejméně se dvěma osobami. V odůvodnění svého rozhodnutí pak v této souvislosti rozvedl, že ... Svědkové B., R. a K. byli ... osloveni ... rusky mluvícími osobami ... Tři muži, kteří svědky oslovili, na nich žádali zaplacení daně, ... (str. 2 rozsudku) a dále uvedl: ... Obvinění poškozené nutili k zaplacení peněžního obnosu rovnajícího se 30% celkové hotovosti, kterou měli u sebe. Pokud by poškození nezaplatili, hrozili jim velkými problémy, hrozili svým bossem, svými staršími ... Oba obvinění ... jednali v přímém úmyslu, když z provedeného dokazování zcela jasně vyplývá, že svým jednáním chtěli ohrozit svobodu v rozhodování poškozených ... (str. 3 rozsudku).

Odvolací soud skutková zjištění soudu prvního stupně bezezbytku převzal, ztotožnil se rovněž s právním posouzením předmětného skutku a na str. 3 odůvodnění svého rozhodnutí uvedl: ... Obvodní soud správně kvalifikoval jednání obviněných jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák., neboť oba obvinění spolu s dalším spolupachatelem nutili poškozené k zaplacení peněz rovnající se 30% celkové jejich hotovosti a pokud tak neučiní, hrozili jim velkými problémy, svým bossem a navíc jim tvrdili, že se všichni nacházejí v jejich teritoriu, a proto musí zaplatit. Pohrůžku násilí spatřuje odvolací soud v konkrétním jednání obviněných, kdy poškozeným vyhrožovali právě tím, že pokud jim nezaplatí, budou mít velké problémy. Navíc jak vyplývá z výpovědí poškozených, po celou dobu měli obvinění ruce v kapsách, takže si nebyli jisti, zda nemají u sebe nějakou zbraň, kterou by mohli použít ... z projevu a postoje obviněných jim bylo jasné, že jsou bez šance odejít a že obvinění své výhrůžky myslí vážně ... na utíkajícího poškozeného B. křičeli: „stůj, stejně tě chytí“... Soud druhého stupně neshledal pochybení ani ve výroku o trestu.

Z rozhodnutí odvolacího a předtím i nalézacího soudu tak plyne, že popsané jednání obviněného A. N. považoval za vyděračské, resp. za takové, které spočívalo v tom, že obviněný (spolu s obviněným R. P. a dalším neztotožněným pachatelem - tato posledně jmenovaná okolnost však není předmětem přezkumu dovolacího soudu, neboť jak výše uvedeno, obviněný ohledně ní uplatnil toliko skutkovou argumentaci, když měl za to, že nebylo prokázáno, že daný skutek spáchaly skutečně tři osoby) jiného pohrůžkou násilí nutil, aby něco konal, a to tím, že napadl poškozené a požadoval po nich blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti, kterou mají u sebe. Takový právní závěr navazující na uvedená skutková zjištění však vyvolává zásadní pochybnosti o jeho správnosti.

Trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. se dopustí ten, kdo jiného násilím,

pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, a takový čin spáchá nejméně se dvěma osobami. Jedná se o trestný čin zařazený do hlavy osmé trestního zákona, tedy takový, který chrání svobodu a lidskou důstojnost. Jeho objektem je svobodné rozhodování člověka.

Nalézací soud a rovněž soud odvolací, jak již bylo výše zmíněno, dospěly k závěru, že jmenovaného trestného činu se obviněný v daném případě dopustil tím, že jiného pohrůžkou násilí nutil, aby něco konal (a spáchal takový čin nejméně se dvěma osobami). Skutek tak, jak je ve skutkové větě výroku o vině popsán, ovšem zákonný znak předmětné skutkové podstaty „pohrůžky násilí“ vyjádřené v právní větě nenaplnuje. Rovněž skutková zjištění v tomto směru rozvedená v odůvodněních rozhodnutí soudů obou stupňů neodpovídají citovanému zákonnému znaku, resp. jsou rozporuplná a současně i nekonkrétní a nepřesvědčivá.

Pohrůžkou násilí se přitom rozumí jak pohrůžka bezprostředního násilí, tak i pohrůžka násilí, které má být vykonáno nikoli ihned, ale teprve v bližší nebo vzdálenější budoucnosti.

Soud prvního stupně ve skutkové větě výroku o vině svého rozsudku uvedl, že obviněný spolu s dalšími dvěma osobami poškozené jednak napadl; nspecifikoval však vůbec, jakým způsobem k napadení mělo dojít, přičemž v odůvodnění rozhodnutí navíc rozporuplně uvedl, že poškození byli obviněnými toliko osloveni. Taková skutková zjištění nelze podřadit pod zákonný znak „pohrůžky násilí“, neboť byli-li poškození obviněnými napadeni, pak vůči nim tyto již násilí užili, nikoliv jím prozatím jen hrozili.

V této souvislosti (a rovněž vzhledem k níže rozebíraným skutečnostem) je vhodné upozornit na poměr trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák. a trestného činu loupeže podle § 234 tr. zák. Trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Oba trestné činy se shodují ve znaku užití násilí, v dalších znacích již nikoli; u trestného činu loupeže jde dále o pohrůžku bezprostředního násilí, u trestného činu vydírání o pohrůžku násilí nebo jiné těžké újmy. Rovněž v oblasti záměru pachatele se oba trestné činy odlišují; trestný čin vydírání je v tomto směru širší (obecnější) – nucení, aby jiný něco konal, opomenul nebo trpěl, trestný čin loupeže je naproti tomu užší (speciální) – úmysl pachatele směřuje ke zmocnění se cizí věci. O trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. jde, jestliže pachatel jedná v úmyslu zmocnit se cizí věci v bezprostřední časové návaznosti na užití násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí; jestliže však pachatel užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu donutit poškozeného, aby mu vydal věc někdy v budoucnosti, jde o trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. Jinými slovy je možné říci, že o trestný čin loupeže jde tehdy, má-li pachatel úmysl zmocnit se cizí věci v bezprostřední časové návaznosti na užití násilí nebo pohrůžku bezprostředního násilí; o trestný čin vydírání pak tehdy, směřuje-li násilí k přinucení, aby poškozený něco konal, aby teprve opatřil věc, kterou chce pachatel dostat do své moci (srov. rozhodnutí č. [30/1981](#) Sb. rozh. tr.).

Další odlišení mezi jmenovanými trestnými činy je možné učinit i z pohledu doby, kdy má být násilí vykonáno (jak již bylo výše v úvodu tohoto výkladu naznačeno) – užije-li pachatel vůči napadenému pohrůžky bezprostředního, tj. takové hrozby, z níž je patrné, že na napadeném bude vykonáno násilí na místě, ihned bez odkladu, nepodrobí-li se vůli pachatele, který se chce zmocnit cizí věci, jde o loupež podle § 234 tr. zák. bez ohledu na to, zda napadenému věc odejme, či zda ji napadený vydá pachateli pod vlivem pohrůžky; jestliže však pachatel v úmyslu zmocnit se cizí věci neužije vůči napadenému násilí ani pohrůžky bezprostředního násilí, nýbrž jen pohrůžky, podle které má být násilí vykonáno v časovém odstupu, jde o trestný čin vydírání podle § 235 tr. zák. (srov. rozhodnutí č. [50/1957](#) Sb. rozh. tr.).

Na tomto místě je také třeba připomenout skutkové zjištění nalézacího soudu, že obviněný (spolu s

dalšími dvěma osobami) požadoval po poškozených vydání hotovosti, kterou mají u sebe. Vzhledem k těmto okolnostem případu (napadení s cílem zmocnit se vydání hotovosti od poškozených, kteří ji měli u sebe, tj. v bezprostřední časové návaznosti) je lze považovat za takové, které by svědčilo spíše pro aplikaci ustanovení § 234 tr. zák. S ohledem na nekonkrétnost předmětného napadení a rozporuplnost skutkových zjištění ve výrokové části a v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně v tomto směru však takový závěr učinit nelze (nehledě na to, že by mu bránila i zásada zákazu reformationis in peius).

Obdobné výhrady je třeba formulovat i k závěru rozhodujících soudů, jestliže shledaly naplněným znak „pohrůžky násilí“, resp. skutkovou podstatu trestného činu vydírání tím, že obvinění požadovali po poškozených blíže nespecifikovanými pohrůžkami vydání hotovosti, kterou mají u sebe. Uvedená formulace totiž nespecifikuje, o jaké pohrůžky se jednalo, a v důsledku takového popisu skutku nelze učinit závěr, zda jednání obviněných bylo možné subsumovat pod „pohrůžku násilí“. Není pak možné uvažovat ani v tom ohledu, zda skutek neměl být právně posouzen jako trestný čin loupeže, neboť z popisu skutku nelze zjistit, zda šlo o pohrůžku bezprostředního násilí, které mělo být vykonáno ihned bez odkladu, nepodrobili-li by se poškození vůli obviněných (byl by tak naplněn znak skutkové podstaty právě trestného činu loupeže), nebo o pohrůžku, podle které mělo být násilí vykonáno v časovém odstupu (pak by byla na místě kvalifikace skutku jako trestného činu vydírání).

Konkrétní skutkové zjištění, které by odpovídalo zákonnému znaku „pohrůžky násilí“ a na jehož podkladě by bylo možné posoudit dané jednání jako trestný čin vydírání, absentuje i v odůvodněných rozhodnutích soudů obou stupňů; nepostačuje, jestliže se nalézací soud vypořádal s touto otázkou tak, že uvedl: ... hrozili jim velkými problémy, hrozili svým bossem, svými staršími ... Následně pochybil i soud odvolací, jenž uvedl, že: ... pohrůžku násilí spatřuje odvolací soud v konkrétním jednání obviněných, kdy poškozeným vyhrožovali právě tím, že pokud jim nezaplatí, budou mít velké problémy. Navíc jak vyplývá z výpovědi poškozených, po celou dobu měli obvinění ruce v kapsách, takže si nebyli jisti, zda nemají u sebe nějakou zbraň, kterou by mohli použít ... z projevu a postoje obviněných jim bylo jasné, že jsou bez šance odejít a že obvinění své výhrůžky myslí vážně ...na utíkajícího poškozeného B. křičeli: „stůj, stejně tě chytí“... Takto zjištěný skutek, bez bližší specifikace charakteru předmětných problémů (tj. zda se jednalo o pohrůžku násilí) a jejich časové konkretizace /když ani další zjištění, že obvinění měli po celou dobu ruce v kapsách, že poškozeným bylo jasné, že jsou bez šance odejít, a že obvinění křičeli na utíkajícího poškozeného, pojem pohrůžky násilí (stejně jako pojem násilí) nenaplnuje/, není možné podřadit pod skutkovou podstatu trestného činu vydírání podle § 235 tr. zák.

Nejvyšší soud vzhledem ke všem těmto skutečnostem dospěl k závěru, že usnesení Městského soudu v Praze a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 spočívají na nesprávném právním posouzení skutku, jak mu oprávněně vytýká dovolání obviněného A. N. podané na podkladě dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Citovaný důvod dovolání prospíval též obviněnému R. P.

Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. ohledně obviněného A. N. a s použitím ustanovení § 261 tr. ř. i ohledně obviněného R. P. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 61 To 48/2003, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 20. 12. 2002, sp. zn. 33 T 161/2002, a současně zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Konečně podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Po zrušení uvedených rozhodnutí se trestní věc obviněných A. N. a R. P. vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně. Úkolem Obvodního soudu pro Prahu 4 bude při dodržení všech v úvahu přicházejících ustanovení trestního řádu věc projednat a učinit v ní zákonu odpovídající rozhodnutí.

Jakkoliv Nejvyšší soud nemůže předjímat způsob budoucího rozhodnutí soudu prvního (a event. i druhého) stupně, přece jen musí upozornit na to, že povinností nalézacího (a event. i odvolacího) soudu bude doplnit dokazování za účelem upřesnění popisu stíhaného skutku tak, aby z něj bylo jednoznačně patrné, jakým násilím, resp. pohrůžkami násilí obvinění nutili poškozené k vydání finanční hotovosti. Po vyhodnocení všech provedených důkazů postupem podle § 2 odst. 6 tr. ř., když skutkový stav věci bude zjištěn v rozsahu předpokládaném v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., pak bude třeba tento právně posoudit, tj. učinit závěr, zda, a pokud ano, jakého trestného činu se obvinění svým jednáním dopustili, přičemž pak v tomto směru rozhodné skutečnosti bude třeba zahrnout do skutkové věty výroku a vině; v této souvislosti Nejvyšší soud musí znovu upozornit na nezbytnost důsledného respektování shora citovaného § 120 odst. 3 tr. ř.

Závěrem Nejvyšší soud pro úplnost připomíná, že napadená rozhodnutí byla zrušena jen v důsledku dovolání podaného obviněným, a proto ve smyslu ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř. nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněných A. N. a R. P.

Rovněž tak je nutno připomenout i ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř., které je nutno při dalším rozhodování respektovat.

V souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. Nejvyšší soud učinil toto rozhodnutí v neveřejném zasedání, neboť vady napadeného rozhodnutí vytknuté dovoláním a zjištěné Nejvyšším soudem nebylo možno odstranit v řízení o dovolání ve veřejném zasedání.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nemajetková újma, nutná obrana \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opatrovník \(zmocněnec\) poškozeného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní styk s cizinou \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Podjatost soudce](#)
- [Poškozený \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odejmutí věci soudci](#)
- [Přerušení výkonu trestu odnětí svobody](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nesprávný úřední postup](#)
- [Adhezní řízení](#)
- [Poučení o přípustnosti dovolání v trestním řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)